

Notulen van de vergadering van de Ministerraad op 19 aug. 1960

*'s Morgens te 10 uur aangevangen en 's middags voortgezet, Trêveszaal.

Aanwezig: De Minister-President De Quay en de Ministers Beerman, Korthals, De Pous, Van Rooy, Toxopeus, Visser en Zijlstra (afwezig zijn de Ministers Van Aartsen, Cals, Klompé, Luns en Marijnen).

Tevens zijn aanwezig de Staatssecretarissen Bot (punt 2a), Calmeyer (punten 2 en 24), Van Houten, Roolvink (punt 27a) en Schmelzer.

Wvd. Secretaris: Jhr. Mr. A.J.M. van Nispen tot Pannerden.

2. Buitenlands beleid

a. Nederlands Nieuw-Guinea

De Minister-President deelt mede, dat hij, naar aanleiding van de rede van Sukarno en het verbreken van de diplomatieke betrekkingen, besloten heeft geen persconferentie te houden, maar wel de hoofdredacteuren uit te nodigen voor het geven van enige background information. Twee kwesties verdienen thans bijzondere aandacht. Ten eerste het beleid met betrekking tot de toelating van spijtoptanten en ten tweede de maatregelen met betrekking tot de versterking van de defensie in Nieuw-Guinea.

Wat het eerste punt aangaat meent spreker, dat vastgehouden moet worden aan de criteria voor toelating van spijtoptanten, waarvan de twee belangrijkste zijn, dat de betrokkenen in Indonesië in een moeilijke positie dreigen te geraken en dat zij in staat worden geacht zich bij de Nederlandse leefwijze aan te passen. Voorshands meent hij, dat wat omvang en tempo van toelating van spijtoptanten betreft geen wijziging op korte termijn behoeft te worden aangebracht. Wel merkt hij hierbij op, dat bij de huidige behoefte aan arbeidskrachten in de industrie het moment gunstig is om eventueel meer spijtoptanten toe te laten. De indruk is gevestigd bij de ontvangst van de laatste groep spijtoptanten, die met de Zuiderkruis is aangekomen, dat het gehalte van degenen, die thans uit Indonesië komen hoger is dan van eerdere groepen. Het getal van 2000 spijtoptanten per jaar is ook niet sacrosanct verklaard. De kans bestaat anderzijds, dat het selecteren, dat thans gedeeltelijk zal moeten geschieden met informaties, die via de Engelse Ambassade in Djakarta worden verkregen, iets wordt bemoeilijkt, terwijl ook kans bestaat, dat het vervoer van Indonesische zijde wordt gehinderd. Eind september zou de Zuiderkruis weer in Indonesië moeten aankomen. Terwijl de Regering nagaat op welke wijze technisch de toelating van spijtoptanten op het huidige peil kan worden gehandhaafd en wellicht zelfs iets vergroot, is het niet gewenst hiervan iets in de publiciteit te brengen.

Minister *Beerman* is het hiermede eens. Hij verwacht, dat een publikatie averechts effect heeft. Daarbij wijst hij erop, dat de groep waaruit de spijtoptanten komen, eigenlijk geen grens heeft. Voorkomen moet worden, dat door extra-publiciteit van Nederlandse zijde meer spijtoptanten gaan pogen naar Nederland te komen. Spreker heeft ook na overleg met het hoofd van de Vreemdelingendienst de indruk, dat na de rede van Sukarno er feitelijk niet veel zal veranderen. Met betrekking tot de informatieve werkzaamheden lag het zwaartepunt al niet meer bij het Hoge Commissariaat in Djakarta, sedert er een reisverbod voor het personeel van dat Commissariaat bestond. Spreker verwacht niet, dat nu een noodsituatie zal optreden, waarin tot versnelling van de toelating van spijtoptanten moet worden overgegaan.

Minister *Toxopeus* verwacht, dat het voor de spijtoptanten toch wel moeilijker in Indonesië wordt. Hij vindt het juist, dat de situatie met open ogen wordt gevolgd, maar acht daarenboven noodzakelijk, dat van Nederlandse zijde maatregelen worden voorbereid om klaar te zijn voor extra vervoer, mocht zulks nodig wezen.

Staatssecretaris *Van Houten* deelt mede, dat reeds gepoogd wordt meer vervoersmogelijkheid te krijgen. Er is al een groot aantal visa uitgegeven aan personen, die op

vervoer wachten. De vervoerscapaciteit is thans de bottleneck voor het verwerken van de normale stroom. Voordat de Regering tot verbreding van die stroom besluit, is het nodig te weten of er meer aanvragen tot overkomst naar Nederland komen en de technische mogelijkheden ervoor zijn geschapen. Wij moeten de aandrang tot overkomst naar Nederland niet gaan uitlokken.

Minister *Van Rooy* wijst op de mogelijkheid plaatsruimte te vinden op schepen, die van Engeland naar Australië niet volledig bezet op retourvaart zijn.

Minister *Visser* onderstreept nog eens de politieke gevoeligheid van de kwestie van de spijtoptanten. De openbare mening zal niet accepteren, dat een besluit tot verbreding en versnelling van de stroom uitblijft, omdat er de vervoersmogelijkheden niet zouden zijn.

De *Minister-President* concludeert ten aanzien van dit punt van de spijtoptanten, dat geen publikatie van Regeringszijde zal plaatsvinden, de Ministers hun gedachten over dit probleem nog eens zullen laten gaan en Buitenlandse Zaken zal nagaan hoe de vervoerscapaciteit op hetzelfde peil kan worden gehouden, eventueel zelfs vergroot.

Met betrekking tot de defensie maatregelen voor Nieuw-Guinea is de *Minister-President* van mening, dat geen wijziging in de bestaande plannen noodzakelijk is.

De *Raad* blijkt het eens te zijn met de opvatting van Minister *Visser*, dat het voor Nieuw-Guinea bestemde militaire contingent zonder vertraging op de afgesproken datum van 24 september dient te vertrekken.

Minister *Visser* merkte hierbij nog op, dat hij er gelukkig over is, dat enige maanden geleden tot versterkingsmaatregelen werd besloten, terwijl hij ook niet betreurt de zo zeer bestreden zinsnede, die toen in het communiqué heeft gestaan. Wat de legering van de troepen betreft, zou de Minister uit willen gaan van de gedachte, dat de barakken van de betrokken oliemaatschappijen niet te zijner beschikking zijn, zodat enige improvisatie noodzakelijk is. De kosten hiervan zullen onder het defensieplafond blijven. Minister *Toxopeus* deelt mede, dat zijnerzijds nog een mogelijkheid tot legering van de troepen wordt nagegaan, waarover hij op korte termijn uitsluitsel zal kunnen geven. Staatssecretaris *Van Houten* deelt mede, dat van Engelse en Amerikaanse zijde een demarche is gedaan om inkwartiering te Sorong in de barakken van de oliemaatschappijen te voorkomen.

De *Raad* wisselt tenslotte nog korte tijd van gedachten over het tijd- en vaarschema van de Karel Doorman.

- - -